

مهمترین رسوم مردم آذربایجان

جمهوری آذربایجان کشوری است که با وجود پیشگرفت چشمگیر و مدرن شدن اش، همچنان رسوم و سنت های اصیل و قدیمی خود را حفظ کرده است.

آداب و رسوم مردم آذربایجان، رسومی جالب در کشوری جذاب

کشور «آذربایجان» علاوه بر جاذبه های گردشگری فوق العاده اش، مردمانی مهمان نواز و دوست داشتنی دارد. از آنجایی که در گذشته آذربایجان بخشی از ایران بوده است، آداب و رسوم مردم این کشور شباهت زیادی به فرهنگ و آداب ما ایرانی ها دارد. در این نوشته می خواهیم درباره آداب و رسوم مردم آذربایجان با شما صحبت کنیم. کشوری که با وجود پیشرفت چشمگیر و مدرن شدن اش همچنان سنت ها و رسوم اصیل خود را حفظ کرده است.

سفر به آذربایجان علاوه بر اینکه جاذبه های گردشگری فوق العاده ای مثل بلوار باکو، خیابان نظامی، موزه فرش، کاخ شروان شاهان و... را نشان می دهد، شما را با آداب و رسوم مردم آذربایجان نیز آشنا خواهد کرد. بیایید زودتر به سراغ عادت ها و سنت های جالب مردم آذربایجان برویم.

مهمان نوازی مردم آذربایجان

مردم آذربایجان از مهمانان خود به بهترین شکل ممکن پذیرایی می کنند. آنها با نهایت افتخار و ادب با مهمان خود رفتار می کنند، بهترین غذاها را آماده و یک مکان ویژه را به مهمان شان اختصاص می دهند. از گذشته تا به امروز، مردم جمهوری آذربایجان به مهمان نوازی معروف بوده اند. حتی جمله ای در میانشان رواج دارد که می گویند: «خانه ای که مهمان نمی پذیرد، خراب باد!»

در قدیم، خدمتکاران یک خانه (مخصوصاً در خانه های ثروتمندان)، به پای مهمان گل می ریختند تا مهمان قدم خود را روی گل بگذارد. وقتی که مهمان قصد ترک منزل میزبان را داشت، میزبان سبدی از آذوقه و خوراکی به وی تقدیم می کرد تا با خاطره ای خوش منزلش را ترک کند.

خواستگاری در جمهوری آذربایجان

وقتی در آذربایجان بخواهید به خواستگاری بروید، باید چندین مرحله پشت سرهم را بگذرانید. خواستگاری در آذربایجان به این صورت است که در ابتدا، یکی از بزرگان خانواده داماد که مورد احترام همه افراد است، به خانه عروس می رود تا نیت و قصد خانواده داماد را به آنها اطلاع دهد.

گام اول برای خواستگاری، جلب رضایت پدر و مادر دختر

پس از اینکه رضایت مادر و پدر دختر جلب شد، مادر داماد و یکی از افراد فامیلش برای جلب رضایت مادر عروس، به خانه دختر می روند. سپس پدر داماد و سه نفر از اعضای خانواده داماد به خانه عروس می روند تا رضایت و اعتماد پدر عروس را جلب کنند. در آذربایجان معمولاً به این صورت است که پدر عروس مخالفت می کند و با دخترش در این باره حرف می زند. اگر دختر سکوت کند یعنی به این ازدواج راضی است و پدر هم اجازه ازدواجش را می دهد. البته همچنان هفت خوان رستم ازدواج در آذربایجان ادامه دارد!!!

عروسی در جمهوری آذربایجان

در کشور آذربایجان، سنت های عروسی قدمتی دیرینه دارند و جزو سخت ترین آئین های این کشور محسوب می شود!

بعد از انتخاب عروس و مراحل خواستگاری، باید دوباره جلسه ای برگزار شود تا داماد، رضایت مادر و پدر عروس را بدست بیاورد. سپس جشن نامزدی، و دریافت هدایا از طرف داماد برای خانواده عروس، جشن پدر و مادر، ارسال هدایای بهار در عید نوروز و جشن نمایش هدایا و لباس ها باید برگزار می شود.

قبل از جشن عروسی هم جشن روز حمام عروس گرفته می شود. همچنین آخرین روز مجردی عروس هم جداگانه با جشن و شادی همراه است.

جشن حنا و ثبت ازدواج بعد از این جشن ها برگزار می شود. اولین روز و اولین شب عروسی هم جشن مفصل و جداگانه ای دارد.

یک هفته بعد از ازدواج هم دوباره جشن حمام عروس برگزار می شود. همین طور که آذری ها برای پیوند عروس و داماد جشن های زیادی می گیرند، برای روزهای بارداری، جشن زایمان و تولد کودک، جشن مادر و فرزند، جشن روز حمام مادر، روز نامگذاری کودک و... نیز جشن می گیرند.

آداب هدیه دادن در آذربایجان

مردم آذربایجان؛ در جشن تولد، مراسم عروسی و سالگرد ازدواج به هم هدیه می دهند. البته وقتی به خانه آذری ها دعوت می شوید، بهتر است گل یا شیرینی به میزبان هدیه دهید. این کار نشانه ادب شماسست و نوعی قدردانی از زحمات میزبان به حساب می آید.

راستی یادتان باشد که تعداد گل برای هدیه دادن در آذربایجان باید فرد باشد، زیرا دسته گل با تعداد گل های زوج در مراسم تدفین به کار می رود. برای سلام و احوالپرسی با آذربایجانی ها هم کافی است به آنها دست بدهید و گونه چپ آنها را یکبار ببوسید. در ابتدای نامشان هم بهتر است از خانم یا آقا استفاده کنید.

آداب نوروز در کشور آذربایجان

وقتی با آداب و رسوم نوروز در کشور آذربایجان آشنا شوید، از شباهتش به آداب و رسوم ما ایرانی ها، تعجب خواهید کرد. با اینکه آذربایجان، کشوری غیر فارسی زبان است، اما عید نوروز را مثل ایرانی ها جشن می گیرند. عید نوروز در این کشور تعطیل رسمی می باشد.

آیین های پیش از نوروز

قبل از آمدن فصل بهار، مردم آذربایجان مثل ما ایرانی ها، خانه تکانی می کنند تا برای آمدن مهمان در عید کاملاً آماده شوند. پختن سَمَنو قبل از رسیدن عید در شهرهای جمهوری آذربایجان مرسوم بوده و سنتی دیرینه به حساب می آید. آذربایجانی ها ابتدا سبزه را سبز می کنند و سپس با گندم آن سمنو می پزند. یک هفته مانده به عید در آذربایجان، شور و شوق خاصی مردم را فرا می گیرد و شهر باکو پر جنب و جوش می شود. چراغانی خیابان ها، رنگ زدن نرده ها، گل کاری میدان های شهر و چیدن سفره نوروزی از جمله مواردی است که در شهرهای آذربایجان و مخصوصاً باکو مشاهده خواهید کرد.

چهارشنبه سوری در آذربایجان

آذربایجانی ها هم مثل ایرانی ها جشن چهارشنبه سوری دارند و چهارشنبه آخر سال را «چهارشنبه آتش» می نامند. از دیگر نام های این روز می توان به «چهارشنبه خاک»، «ترپاق»، «چهارشنبه زمین» اشاره کرد.

باورهای آذربایجانی ها در مورد چهارشنبه سوری

آذربایجانی ها معتقدند که در این روز خاک یا زمین از خواب بیدار شده و زمین برای کشت و زراعت آماده می شود. همچنین آذربایجانی ها براین باورند که آب نمادی از پاک کنندگی، دور شدن از مشکلات و مایه آرامش است. افرادی که در چهارشنبه آخر سال آب بنوشند، سال بعد از همه بیماری ها مصون خواهند ماند. همانند آب، درباره آتش نیز عقایدی وجود دارد. آتش سمبل پالایش و شفافیت بوده و زمانی که افراد از روی آن می پرند، مورد توجه قرار می گیرند. همچنین در این روز دختران و پسران جوان خاکسترهای آتش را جمع کرده و از اطراف خانه های خود دور می کنند. این عمل نماد دور کردن بدشانسی از خانواده ها است.

رسم کاسا و کچل در ایام نوروز

«کاسا و کچل» هم یکی دیگر از رسوم نوروز در آذربایجان است که یک فرد لباس سبز می پوشد، و کلاه سبز بر سر می گذارد که نماد بهار است. به این فرد کاسا (کوزه) می گویند. فرد دیگری هم لباس آبی می پوشد و سر طاس دارد که نماد زمستان است. این دو فرد برای هم شعرهای رجزگونه می خوانند که معنی جالبی دارد و به آمدن بهار پس از زمستان اشاره می کند. تماشاگران این رجزخوانی ها را مشاهده می کنند، دست می زنند و با موسیقی و آواز می رقصند. در نهایت تماشاگران به دو بازیگر مراسم هدایا و پول می دهند. انتهای مراسم هم با دعاکردن و آرزوهای خوب برای سال جدید همراه است.

مراسم پاتاق آتماق برای کودکان

کودکان آذربایجانی هم با نزدیک شدن عید نوروز، مراسم «پاتاق آتماق» را بر عهده می گیرند که در ترکی به معنای مراسم کلاه گردانی است. در این مراسم، بچه ها کلاه به دست می گیرند و به در خانه هم سایه های خود می روند. همسایه ها هم در این کلاه برای بچه ها خوراکی می گذارند.

مراسم شب قبل از عید نوروز

شب قبل از نوروز هم افراد خانواده به خانه یکی از بزرگترها می روند تا دور هم شام بخورند. وعده غذای اصلی شب عید، ماهی است. روی این ماهی یک حلقه گذاشته می شود و دختر دم بخت خانواده، سر سفره حلقه روی ماهی را دستش می کند. باور آذری ها این است که این کار باعث خوشبخت شدن دختر می شود.

آغاز عید با تبریک رئیس جمهور

روز اول عید، رئیس جمهور آذربایجان، سال جدید را به مردم کشورش تبریک می گوید و جشن های نوروز شروع می شود. در سطح شهر باکو و سایر شهرها هم جشن برگزار می شود. مردم در روز اول عید، لباس های نو می پوشند، به خانه هم می روند و کباب و غذاهای خوشمزه سرو می کنند. در عید نوروز مردم آذربایجان در هر ساعت و روزی آماده رفتن به خانه یکدیگر و پذیرفتن مهمان هستند.

هفت سین نوروز آذربایجانی

میز یا سفره هفت سین به عنوان آیین نمادین بخش جدایی ناپذیر نوروز در آذربایجان است. در این سفره، هفت جزء متفاوت که همگی با حرف «سین» آغاز می شود، قرار داده می شود. سماق، سرکه، سود(شیر)، سمنو، سبزی و نظایر آنها ارکان هفت سین آذربایجانی است.

در میان اجزای سفره هفت سین، «سمنو» فلسفه جالبی دارد، و به مثابه عامل تداوم نسل ها شناخته می شود. سمنو را بین زنانی که صاحب فرزند نمی شوند، می گردانند. آینه، تخم مرغ های رنگی و شمع دیگر اجزای سفره هفت سین هستند. شمع نماد نور و آتش (دور شدن فرد از آسیب) و آینه نماد برکت و شادی است. علاوه بر جاذبه های گردشگری آذربایجان، عید نوروز به قدری در این کشور زیبا و جذاب برگزار می شود که بسیاری از توریست های ایرانی برای سفر در تعطیلات نوروز، باکو را انتخاب می کنند.

مراسم کشتی در آذربایجان

یکی از محبوب ترین رسوم آذربایجان، رسم کشتی سنتی است. البته در این کشتی سنتی شما شاهد مراسم کشتی گرفتن دو نفر نخواهید بود، بلکه اجرای چند حرکت مخصوص کشتی به همراه رقص و آواز و شادی مردم را خواهید دید.

آذری ها به کشتی سنتی خود علاقه زیادی دارند و آن را بخشی از فرهنگ کشور خود می دانند. به همین دلیل است که در سرتاسر جمهوری آذربایجان باشگاه های کشتی زیادی وجود دارد. بعد از جشن و پایکوبی، مراسم کشتی واقعی شروع می شود.

آداب غذا خوردن در کشور آذربایجان

وقتی در کشور آذربایجان به مهمانی دعوت می شوید، قبل از اینکه به خانه میزبان وارد شوید، حتما کفش های خود را در بیاورید و بعد وارد خانه میزبان شوید. آذری ها روی زمان دعوت و شام خیلی حساس نیستند و اگر با نیم ساعت تاخیر هم به مهمانی برسید، باز هم برای شان قابل قبول است. وقتی وارد خانه می شوید با همه افراد حاضر در جمع دست بدهید و احوالپرسی کنید. بعد از دعوت به مهمانی، از پوشیدن لباس های خیلی باز یا خیلی روشن خودداری و مهمانی را یک جمع رسمی تلقی کنید. سر میز هم رفتاری رسمی داشته باشید. نکته مهمی که باید در آذربایجان رعایت کنید این است که صبر کنید تا به شما تعارف کنند و بعد به سر میز بروید. در آذربایجان، سرو غذا با میزبان است که ابتدا به بزرگترها، بعد مهمان ها و بعد به کودکان تعارف می شود. موقع غذا خوردن می توانید دست های خود را روی میز بگذارید؛ اما اصلا و ابتدا آرنج خود را روی میز قرار ندهید؛ چون این کار نوعی بی ادبی به حساب می آید. راستی فقط با دست راست غذا بخورید و وسایل سر میز را جابه جا کنید؛ حتی اگر چپ دست هستید! غذا خوردن با دست راست در آذربایجان مرسوم است.

لباس مردم آذربایجان

رونق تجارت پارچه و ابریشم در آذربایجان

آذربایجان، یکی از مناطقی است که در مسیر جاده ابریشم قرار دارد و به همین دلیل است که تجارت پارچه و ابریشم در این کشور رونق خاصی دارد. شاید شما هم از زیبایی لباس های مردم آذربایجان شگفت زده شده باشید. لباس مردم آذربایجان، از پارچه های زیبای ابریشمی پر زرق و برق و رنگارنگ دوخته می شود. لباس زنان مجرد و متاهل در آذربایجان، باهم فرق دارد؛ لباس خانم های مجرد پر زرق و برق و رنگارنگ است. خانم های متاهل، لباس های سنگین تر و کم زرق و برق تر را می پوشند.

لباس سنتی زنان در آذربایجان

لباس سنتی زنان در آذربایجان، از دو تکه لباس زیرین و لباس بیرونی تشکیل می شود. لباس بیرونی خانم های آذربایجانی از پارچه های رنگارنگ دوخته می شود. هرچه قدر و وضعیت اجتماعی زنان بالاتر باشد، لباس شان هم لوکس تر و پرزرق و برق تر خواهد بود. مثلاً وجود مهره های طلایی، نقره ای و کمر بند چرمی نشان دهنده و وضعیت مالی خوب و طبقه اجتماعی بالای افراد است. لباس رسمی مردم جمهوری آذربایجان به این صورت است که ابتدا یک پیراهن بلند می پوشند. روی آن هم یک کت کوتاه به نام «ارگالیک» به تن می کنند. در شهر نخجوان، پوشش خانم ها با دیگر شهرهای آذربایجان فرق دارد. زنان در نخجوان، شلوار گشاد با دامن بالای زانو را ترجیح داده و بعضی ها هم دامن بلند را روی این شلوار گشاد می پوشیدند. یکی از رایج ترین مدل های لباس در آذربایجان، «کلاگایی» است. کلاگایی، نوعی روسری ابریشمی بلند است که باعث محافظت افراد در برابر سرمای هوا و گرمای آفتاب می شود. این روسری ابریشمی را می توان هم در زمستان و هم در تابستان پوشید.

چیزی که از قدیم در لباس مردم آذربایجان مشاهده می شود، رنگ های زیبا و شاد این لباس ها بوده که نمادی از طبیعت و زندگی در این منطقه است.

با گذشت زمان، لباس مردم آذربایجان هم کمی تغییر کرده است. البته زنان روستایی و عشایر آذربایجان، هنوز هم لباس های محلی این منطقه را به تن می کنند. زنان آذری برای حجاب مو و سر خود از سرپوش های مخصوص مثل چادرا، چپی، عرقچین، روسری، چالما، شال و چارقد استفاده می کنند. لباس های اصلی و تن پوش های خانم ها اسامی جالبی دارد و شامل تومان، کوینک، دن، یل، جلیقه و شلته می شود. گالش، چاروق، جوراب، قوندارا و قیرمیزی باشماق از جمله پاپوش های خانم های کشور آذربایجان است.

امروزه، خانم ها در کشور آذربایجان در زیر لباس اصلی شان، لباس زیری از جنس مخمل و آستر می پوشند و روی آن لباده تن می کنند. در انتها هم رودوشی را روی شان هایشان می اندازند. البته پوشیدن لباس های مدرن هم در آذربایجان به چشم می خورد.

لباس سنتی مردان آذربایجان

مردان آذربایجانی را معمولاً با کلاه روی سرشان مشاهده می‌کنید. نام سرپوش‌های مردان آذری، بورک یا پاپاخ است. البته مدل‌های دیگری مثل کلاه پوستی، کلاه پهلوی، کپی، کلاه لبه‌دار، کتچه بورک، دورگه بورک، کامپابورک، عرقچین و شیو هم دارد.

در این کشور، مردان برای پوشاندن بدن خود از تن پوش‌های مردانه به اسم گیکه، بی‌غب کوینک، آغ کوینک، کوینک، پنجه، ستیره، آرخالق، پالتون، کورک و اووما شال استفاده می‌کنند. در نهایت پاپوش‌های مردانه به اسم دولاما، تک‌گون، چاروق و گلاسه باشماق را می‌پوشند. لباس مردان جمهوری آذربایجان، به لباس قوم شاهسون و آذری‌های ایران شباهت زیادی دارد. در کشور آذربایجان، لباس مردان هم از مخمل و ترمه و ابریشم است، که با بته و جقه و نقش و نگار تزئین می‌شود.

دلیل اینکه مردم آذربایجان لباس های زیادی می پوشند، وزش بادهای شدید و سرد بودن هوای این کشور است. برای دوخت لباس مردم آذربایجان از پارچه هایی مثل مل مل، چیت، ابریشم، حریر، تافته، فاستونی، متقال، کودری و مخمل استفاده می شود که انتخاب نوع پارچه به توان مالی افراد بستگی دارد.

سخن آخر

در این نوشته با آداب و رسوم مردم آذربایجان آشنا و دانستید که چه چیزهایی واقعا برای مردم این منطقه اهمیت دارد. سفر به آذربایجان، یک سفر هیجان انگیز و پرخاطره است که جاذبه های گردشگری و زیبایی های طبیعت آذربایجان را به شما نشان می دهد. پس سفر به این کشور زیبا را در برنامه خود قرار دهید.

در تنظیم این مقاله از منبع زیر استفاده شده است

<https://www.advantour.com/azerbaijan/traditions.htm>

واژگان کلیدی: گردشگری، جاذبه های گردشگری، آداب و رسوم، کشور آذربایجان، سنت های اصیل

نویسنده: فهیمه شریفی